

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

«ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΕΣ»

Έκδοση της Ε.Ψ.Ε. (Ελληνικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας)
και των εκδόσεων «νήσος» 2022.

Επιμέλεια έκδοσης

Όλγα Μαράτου, Ηλίας Κούβελας

Γράφει ο **Δημήτρης Κόκκαλης**

Το ανωτέρω βιβλίο είναι μια Μονογραφία με συλλογή επτά άρθρων έγκριτων διδασκόντων, ως επί το πλείστον ψυχαναλυτών, με κοινό τόπο τον στοχασμό, τον προβληματισμό και την ανάδειξη κοινών σημείων, διαφορών, αλληλοεπικαλύψεων μεταξύ δύο κυρίαρχων στην ψυχική υγεία συστημάτων σκέψης. Αυτών της Ψυχανάλυσης και των Νευροεπιστημών.

Το βιβλίο θεωρώ ότι έχει πολλαπλά επίπεδα ανάγνωσης. Ένα επίπεδο είναι η αναφορά σε βασικές ψυχαναλυτικές έννοιες. Αναφορά που αναλύει, επεξηγεί, εμπλουτίζει και ακόμα ανανεώνει τη γραφή γύρω από αυτές τις έννοιες. Ένα άλλο είναι η υπενθύμιση νευρολογικών δεδομένων της εγκεφαλικής λειτουργίας, μέσα από τις τελευταίες εξελίξεις και αποτυπώσεις των νευροεπιστημών. Σε τρίτο επίπεδο γίνεται μια συγκριτική μελέτη στοιχείων των ανωτέρω προσεγγίσεων και εφαρμοσμένων συστημάτων σκέψης. Σύγκριση που παραθέτει ή και αποκαλύπτει συνάψεις, συνηγήσεις, αναλογίες αλλά και διαφορές σε τρόπους θέασης του

ανθρώπου και του περιβάλλοντός του. Μέσω αυτής της διαδικασίας εντοπίζονται προτεραιότητες και λειτουργικές ιδιαιτερότητες. Προωθείται ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ και ο σεβασμός στη διαφορά.

Το-εν-δυνάμει τέταρτο επίπεδο είναι το επίπεδο που μια Συστημική Οπτική -και εννοώ την οπτική τη βασισμένη στη γενική θεωρία συστημάτων, τη θεωρία επικοινωνίας και την κυβερνητική- αποκαλύπτει. Είναι ένα μετα-επίπεδο ανάγνωσης, όπου άνθρωποι εκπαιδευμένοι και στο συστημικό σκέπτεσθαι θα αποκαλύψουν. Το επίπεδο όπου και μια επιπλέον σύγκριση είναι αναπόφευκτη. Έννοιες όπως «επικοινωνία», «δίκτυο», «αυτοποίηση», «συνκατασκευή» εμφανίζονται στην ψυχαναλυτική γραφή μαζί με τις «δι-υποκειμενικότητα», «πλαστικότητα». Η αγωνία για τον διαχωρισμό ή την επιλογή δυισμών και μονισμών στο τρόπο αναγνώρισης της ανθρώπινης κατάστασης και της σχέσης της με τον κόσμο βάζει στον πειρασμό να σκεφτούμε την «ολιστική»-«σχεσιακή» οπτική. Η διάκριση του «έσω» με το «έξω» ως προς το ανθρώπινο περίγραμμα μας ωθεί να αναφερθούμε σε έννοιες όπως τη «συνεχή αλληλεπίδραση» όπου το Α μεταβάλλει το Β στον βαθμό που το Β μεταβάλλει το Α. Συγχρόνως, η ψυχαναλυτική οπτική δεν μας αφήνει να χάσουμε το ατομικό περίγραμμα του ανθρώπου ως διακριτό «υποκείμενο» και ως μονάδα σχετίζεσθαι. Ενώ από την πλευρά τους οι νευροεπιστήμες μας κρατούν σε επαφή με την υλική υπόσταση του σχετίζεσθαι, έχοντας τη γνώση και τη δυνατότητα αποτύπωσης και χαρτογράφησης της πορείας των εμπειριών ζωής στα εγκεφαλικά κέντρα και κυτταρικά δίκτυα. Μπορούμε πια να καταγράψουμε χημικές μεταβολές στις νευρωνικές συνάψεις προκαλούμενες απο συγκεκριμένα εξωτερικά ερεθίσματα. Μεταβολές που μέσω της διαπιστωμένης δυνατότητας του νευρικού ιστού για ανάπλαση δικαιούμαστε να προσβλέπουμε σε βιολογική αλλαγή μέσω μιας ψυχοθεραπευτικής διαδικασίας. Είμαστε στην εποχή που ο Sigmund Freud θα ένοιωθε δικαιωμένος ως προς την επιθυμία και πεποίθησή του για τη μελλοντική βιολογική απόδειξη της μεταμορφωτικής - αναπλαστικής ισχύος της ψυχανάλυσης (και των ψυχοθεραπευτικών προεκτάσεων και αναθεωρήσεών της). Κάθε ψυχοθεραπευτική διαδικασία δικαιούται να γιορτάζει απο τις τελευταίες ανακαλύψεις των νευροεπιστημών όπως και κάθε στυγνός βιολογισμός να πενθεί.

Τα επτά άρθρα είναι ιδιαίτερα, αλλά και συμπληρωματικά. Αναφέρονται, παρακάτω, με τη σειρά παρουσιάσής τους.

1. Ασυνείδητο και πλαστικότητα του εγκεφάλου. Η νευροεπιστήμη συναντά την Ψυχανάλυση, **Ηλίας Κούβελας**.
2. Ό,τι χάνεται στη μετάφραση, **Χρήστος Ιωαννίδης**.
3. Μεταπλαστικότητες: Το κλινικό παράδειγμα της αφασίας: απο τον Freud στην νευροψυχανάλυση, **Ιάκωβος Κλεώπας**.
4. Ίχνη, μεταλλάξεις και πλαστικότητα. Ένα επίπεδο διαλόγου μεταξύ ψυχανάλυσης και νευροεπιστήμης, **Σπύρος Μητροσύλης**.
5. Ο πόνος. Ανάμεσα στο σωματικό και το ψυχικό, **Χρήστος Ζερβής**.
6. Πώς συνέβαλε ο διάλογος της ψυχανάλυσης με τις νευροεπιστήμες στην κατανόηση των πρώιμων-προγλωσσικών εγγραφών και τραυμάτων, **Μερόπη Μιχαλέλη**.
7. Ανθρώπινο πρόσωπο ή μαστός; Η σημασία της νεογνικής μίμησης για την ψυχική ζωή, **Όλγα Μαράτου**.

Νομίζω πως το βιβλίο -τηρώντας έναν ουσιαστικό, περιεκτικό και ανεπιτήδευτον τρόπο γραφής- απευθύνεται σε όλους τους ειδικούς ψυχικής υγείας, ανεξαρτήτως εκπαιδευτικής κατεύθυνσης ως προς τη σχολή σκέψης ή το πεδίο εφαρμογής. Καλύπτει θέματα τόσο κλινικής εφαρμογής της ψυχανάλυσης και λειτουργίας του νευρικού συστήματος, αλλά και γενικότερα φιλοσοφικές προεκτάσεις σε θέματα υπαρξιακής αγωνίας και ψυχοθεραπευτικής νοηματοδότησης, που με κάποιον τρόπο απασχολούν τους περισσότερους. Επίσης, είναι μια πολύτιμη αφορμή αναστοχασμού γύρω από τα ζητήματα διασύνδεσης και διαλόγου μεταξύ όλων των προσεγγίσεων στον τομέα της ψυχικής υγείας. Είναι μια δήλωση διεύρυνσης οπτικών πεδίων και συμφιλίωσης με τον «Διαφορετικό Άλλο». Καλή ανάγνωση.